

Subject Area
Picture

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 103
PP: 3584-3590

Arrival
29 September 2022
Published

26 October 2022
Article ID Number
64802

Article Serial Number
31

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/8/sssj.64802>

How to Cite This Article
Soylu, R. & Diğler, M.
(2022). "Rene
Magritte'nin Adamın
Oğlu Resmi ve
Göstergebilim
Çözümlemesi"
International Social
Sciences Studies Journal,
(e-ISSN:2587-1587)
Vol:8, Issue:103;
pp:3584-3590

Social Sciences Studies
Journal is licensed under a
Creative Commons
Attribution-NonCommercial
4.0 International License.

Rene Magritte'nin Adamın Oğlu Resmi ve Göstergebilim Çözümlemesi

Rene Magritte's Son of Man Painting and Semiotic Analysis

Rasim Soylu¹ Mustafa Diğler²

¹ Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sakarya, Türkiye

² Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Resim Bölümü, Karaman, Türkiye

ÖZET

Göstergebilim göstergeleri inceleyen bir bilim dalı olarak yüzyılın başlarında kurulur. Dilsel, görsel ve simgesel göstergeleri düz anlam, yan anlam, derin anlam ve karşıt anlamlarıyla inceleyen ve çözümlen göstergebilim günümüzde pek çok bilim ve sanat dalı tarafından bir çözümleme yöntemi olarak kullanılmaktadır. Sanat tarihi boyunca birçok önemli eser günümüz sinema sanatı ve diğer alanlar üzerinde etkili olmuştur. Sanat akımları kendisinden önce gelen akımlardan beslenmiş ve bazen de birbirlerinden etkilenmişlerdir. İnsan ve sanat arasındaki ilişki bütünüyle bizim zihnimize yansır. Magritte eserlerini oluştururken "Herkes bir şeyler saklar ve insanlar ne sakladığını bilmek ister, ama hiçbir zaman bilemez" der. Filmde de tam olarak anlatılmak istenen budur. Magritte, gerçeklik olgusuyla bir çatışma halindedir. Filmde de gerçek tablolarla kopya tablolar arasında bu çatışma gerçekleşmektedir. Bu çalışmanın amacı Magritte'nin Adamın Oğlu Resminin göstergebilim bağlamında incelenmesidir. Bu çalışmada Rene Magritte'nin Adamın Oğlu Resminin içerdiği ikonik ve simgesel göstergeler, göstergebilim sanat eseri çözümleme yöntemleriyle ele alınacak ve çözümlenecektir. Bunun için anlam çözümleme şeması, karşıt anlamlar şeması, Gremias'ın eyleyenler şeması ve göstergebilimsel dörtgen şemalarından yararlanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gösterge, Göstergebilim, Rene Magritte, Adamın Oğlu

ABSTRACT

Semiotics was established at the beginning of the century as a branch of science that studies signs. Semiotics, which examines and analyzes linguistic, visual and symbolic signs with denotation, connotation, deep meaning and opposite meanings, is used as an analysis method by many branches of science and art today. Throughout the history of art, many important works have been influential on today's cinema art and other fields. Art movements were fed by the currents that came before them and sometimes they were influenced by each other. The relationship between man and art is completely reflected in our minds. "Everyone hides something, and people want to know what they are hiding, but they never know," says Magritte while creating his works. This is exactly what the movie is trying to convey. Magritte is in conflict with the fact of reality. In the movie, this conflict takes place between real paintings and copy paintings. The aim of this study is to examine Magritte's Son of Adam Painting in the context of semiotics. In this research, the iconic and symbolic signs contained in Rene Magritte's Son of Man Painting will be discussed and analyzed with semiotic artwork analysis methods. For this, meaning analysis schema, opposite meaning schema, Gremias' agent schema and semiotic quadrilateral schema will be used.

Keywords: Sign, Semiotics, Rene Magritte, Son of Man

1. GÖSTERGEBİLİM

Göstergebilim, Fransız dilbilimci Saussure'ün dilbilim derslerinde kurulmasını öngördüğü ve temellerini attığı bir bilim dalıdır. Dil göstergeleri ve dil dışı göstergeleri inceleyen göstergebilim sadece göstergeleri anlamlandırmakla kalmaz gelişim süreçlerini de inceler (Rifat, 2009: 15).

İnsanlık kültür tarihi içerisinde zamanla gelişen ortak kodlar belirti, belirtke, görüntüsel gösterge ve sembol gibi göstergelerin doğmasına yol açmıştır. Bu göstergeler toplumsal olaylarda olduğu gibi sanat ve kültür çalışmalarında da karşımıza çıkar.

Göstergebilim dilbilimin yanı sıra iletişim, kültür ve sanat alanlarında da bir inceleme ve çözümleme yöntemi olarak kullanılmaktadır. Göstergebilimden son dönemlerde bilhassa edebiyat, sinema ve plastik sanat alanlarında sanat eserlerinin incelenmesi ve anlamlandırılmasında aktif olarak yararlanılmaktadır (Akerson, 2006: 15).

Göstergebilim çözümleme yöntemi bir sanat eleştirisi yöntemi olarak da düşünülebilir. Sanat eserleri genellikle Fieldman'ın Pedagojik Eleştiri yöntemiyle incelenir. Tanımlama, betimleme, yorumlama ve yargı basamaklarından oluşan bu yöntemden farklı olarak göstergebilim sanat eserlerindeki göstergeleri belirler ve anlamlandırır (Feldman, 1992: 487-510, Kayalıoğlu, 2021: 196).

J.Mukarovsky, sanat eserini göstergelerden oluşan dizgeler bütünü olarak tanımlar. Bu düşünceye göre sanat eseri özel bir gösterge veya kendine özgü bir bildirişim olarak tanımlanabilir (Sladek, 2014, s.172). Sanat eserlerinin içerdiği bilgi objelerini, izleyicinin zihninde kavramsallaşan birer gösterge olarak değerlendirmek mümkündür (Yılmaz, Demir Yılmaz ve Yılmaz 2021:66).

Sanat eserinin kendisi de sanatçısını, ruhsal durumunu, artistik yeteneklerini, yaşadığı dönemi ve etkilendiği sanat akımını gösteren bir göstergedir. Sanat eserinde yer alan biçimler ve renkler de bir göstergedir. Fırça izleri ve sanatçının üslubunu yansıtan biçimsel özellikler de birer göstergedir. Sanat eserinde ele alınan tema, figürler ve diğer ikonlar da birer göstergedir. Hatta ikonografik anlamlar taşıyan figürler, renkler, biçimler ve semboller gösterge olarak da çok yan anlam ve derin anlam taşırlar. Göstergibilim sanat eseri çözümleme yöntemiyle belirti, belirtke, görüntüsel gösterge ve sembol gibi göstergelerin düz anlam, yan anlam ve derin anlamları çözülür. Ayrıca her anlam bir karşıt anlama da gönderme yapar. Greimas'ın eyleyenler şeması ve göstergibilimsel dörtgen şemasından da sanat eserlerindeki göstergelerin çözümlemesinde yararlanılabilir.

2. RENE MAGRİTTE

René François Ghislain Magritte (21 Kasım 1898 – 15 Ağustos 1967), Belçikalı Sürrealist ressamdır. Sürrealizm sanat akımının en güçlü temsilcilerinden birisidir. Tamamen düş ve bilinçaltı konularına değinen sanatçı, kavramsal denilebilecek fantastik betimlemeler üzerinde durur.

Küçük yaşındayken intihar eden annesinin atladığı nehirde çıkarılan bedeninde onda derin bir travmaya yol açtığı belirtilir. Brüksel'de Académie Royale des Beaux-Arts' da sanat eğitimini tamamlar. 1927 yılında Paris'e taşınır. Orada Sürrealist sanatçılar grubuna dahil olur. 2. Dünya Savaşı yıllarında Brüksel' taşınan sanatçı 1967 yılında dünyaya veda eder (Tükel, 1997: 1151).

Magritte Sürrealizme farklı bir bakış açısı ve zengin üslup çeşitliliği kazandırır. Onun sanatının özü gizem olarak özetlenebilir. Diğer Sürrealist sanatçıların bilinçdışı ya da duygusal metaforlarına nazaran Magritte mantıklı ve akılcı bir yaklaşımla daha felsefi bir eğilim gösterir (Çokokumuş ve Türker, 2014: 126).

Yurdayüksel, Magritte hakkında şunları söyler (2006: 5).

“Magritte yapıtlarını günlük, basit nesnelere oluşturmuş ve belli kullanımı olan objeleri bambaşka biçimlerde kullanarak işlevlerini değiştirmiştir. Mavi benekli ve bulutlu bir kuş, külahtan şapkalı bir adam, çalkantılı yüz ifadeleri, bir gül, tüm odayı dolduran ve devleşen elmalar, bir erkeğin farklı boyutlardaki görüntüsü, ayakkabılar, etajer, ağaçlar, pencereler, kapı, sandalye, masa, pipo, fırçalar, çiçek saksıları gibi çok sıradan nesnelere görüntülerini kendi doğal görüntülerinin dışına çıkartıp, mantığa ve akla ters düşecek biçimde, yırtıcı ve düşsel bir ortam içinde gözler önüne sermiş ve zamansız bir yaşamın katılımcılarının böylece boyutlarını değiştirmiştir. Bunun sonucunda da izleyenlerin alışlagelmiş vizyonlarını hep sorgular hale getirmiştir.”

Görsel 1. Rene Magritte, Adamin Oğlu Resminin Posterini ile, <https://www.themaggar.com/rene-magritte-yasami-eserleri/> 06.04.2022

3. İMGELERİN İHANETİ

İmgelerin İhaneti (La Trahison Des Images) olarak adlandırılan bir seri çalışması, nesnelere göründüklerinden farklı anlamlara gönderme yapmayı amaçlar. Örneğin “Bu Bir Pipo Değildir” adlı çalışmasında resimde görünen şey aslında bir piponun gerçekçi bir tasviridir.

Resmin altında yazan (Ceci n'est pas une pipe) “Bu Bir Pipo Değildir” yazısı bir çelişki gibi görünse de aslında resmin bir pipo olmadığı belki bir pipo görüntüsü olduğuna gönderme yapar. Fransız düşünür Michel Foucault, “Bu Bir Pipo Değildir” kitabında bu resmi ve onun yarattığı paradoksu ele alır (Foucault, 2010: 19).

Magritte bu seriden yaptığı resimler arasında bir de üzerinde “Ceci n'est pas une pomme” yani “Bu Bir Elma Değildir” yazısı olan Realist bir elma resmi yer alır. 1929 yılında yaptığı bu elma imgesi daha sonra 1964 yılında yaptığı “Adamın Oğlu” adlı resminde kendi portresinin yüzünü gizleyen bir imge olarak karşımıza çıkar.

Magritte resimlerinde, objeler ile kelimeler arasında benzerlik ve anlam bütünlüğü aramaz. Aslında etüt ettiği imgelerin gerçek dünya ile aynı olması gibi bir kaygısı da yoktur. Ona öre sıradan objeler günlük yaşamda kullanılan anlamlarından öte anlamlar taşır. Belki de amacı bir gerçeklik yanılsaması yaratmaktır (Çokokumuş ve Türker, 2014: 126).

Bu Bir Pipo Değildir. (1928-1929) 63.5 cm × 93.98 cm. Tual üstüne yağlıboya.
(<https://www.deviantart.com/sayla59/art/this-is-not-a-pipe-485754529> Erişim Tarihi: 06.04.2022)

Rene Magritte, 'Ceci N'est Pas Une Pomme, Belçika, 1929
(<https://www.magrittegallery.fr/product-page/ceci-n-est-pas-une-pomme> Erişim Tarihi: 06.04.2022)

4. ADAMIN OĞLU (THE SON OF MAN - LE FÏLS DE L'HOMME)

Rene Magritte, Adamın Oğlu, 1964, (Alpay,2020, Erişim Tarihi:06.04.2022).

Magritte “herkes bir şeyler saklar ve insanlar ne sakladığını bilmek ister, ama hiçbir zaman bilemez” demiştir. Eser, bir oto portredir. Sanatçı kendisini başında melon şapka olan ve klasik takım elbise giyen birisi olarak betimlemiştir. Yüzü ise üzerinde dört adet yaprak bulunan yeşil bir elma tarafından kapatılmıştır. Sol gözü ise elmanın kenarından bir parça görülmektedir. Portrenin yüzüne yaptığı elma 1929 yılında yapmış olduğu “Bu Bir Elma Değildir” yazılı elma resmine de gönderme yapar.

Adamın Oğlu resmi sanatçının başka eserlerine de gönderme yapar. Yine 1964 yılında yaptığı “Büyük Savaş” ve “Melon Şapkalı Adam” resimleri bu resimle aralarında ilişki içerisindedir. Yüzünü uçan beyaz bir güvercin kapayan melon şapkalı adam aslında Adamın Oğlu resmindeki aynı figürdür. “Büyük Savaş” resmindeki şemsiyeli kadın figürü ise “Adamın Oğlu” resmiyle aynı arka planı paylaşır. Bu resimde de arka planın bir kısmı gökyüzü ve deniz, alt kısmı ise taş örülmüş bir duvardan oluşur. <https://www.sanatlaart.com/haftanin-tablosu-insanin-oglu-rene-magritte-1964/>

Görsel Melon Şapkalı Adam

Görsel Büyük Savaş

Magritte'nin Adamın Oğlu tablosunda melon şapkalı adamın yüzüne elma yerleştirmesi göstergebilim açısından incelendiğinde doğal yaşamdan yasak meyveye pek çok şeye gönderme yapar. Meyvenin yeşil olması yaşamın İlahi bir ihsan ve sonsuz yaşam arzusuna gönderme yapıyor olabilir. Zaten elma Âdem ile Havva'nın Cennetten kovulmasına sebep olan meyveye gönderme yapar. Sürrealist bir ressam olarak Magritte elmanın arkasına saklanan yüz ile insanın tutkularına, cinselliğe ve yasak arzulara da gönderme yapar.

Karakuş'a göre (2022: 35) “Mitlerden masallara, türkülerden deyimlere geniş bir yelpazede insanlığın milyonlarca yıllık geçmişine “elma” ya yüklenen anlamlarla tanışıklık ederiz. Bu tanışıklık, dünya halklarının belirli imgeler aracılığıyla ortak bir dil yarattığını ve bu dilin günümüze kadar ulaşabilen güçlü dinamiklere sahip olduğunu gösterir.”

Ayrıca yeşil elmanın Newton'un elmasına da gönderme yaptığı da düşünülebilir. Bu durumda bilim ve akılcılık ile akıldışı ve bilinçaltının çatışmaktadır. Zaten sürrealizmin ana amacı da bu değil midir? (Alpay, 2020).

Freud'dan etkilenmiş olan Sürrealist ressamlar gibi Magritte 'de resimlerinde görünenin arkasına gizlenen sırlara odaklanır. Elmanın ardından gizlice bakan göz bizim de izlendiğimiz algısını yaratır. Zaten Magritte, İmgelerin İhaneti resim serisinde, gördüğümüz imgelerin aslında gördüğümüz şey olmadığını ve temsili bir imge olduğu varsayımına gönderme yapar. Resimdeki adamın bir kolunun ters olması ise gerçeküstü bir fragman olarak çelişiklere ve bilinçdışının paradokslarına gönderme yapar.

Rene Magritte; elmanın, yüzü gizlemesi ile ilgili şöyle bir açıklamada bulunur:

“En azından yüzünü kısmen iyi gizler; böylece görünen yüze, elmaya, kişinin görünen yüzünü gizleyen ama gizli olan yüzünüz var. Bu sürekli olan bir şey. Gördüğümüz her şey başka bir şeyi gizler; daima, gördüklerimizde neyin gizlendiğini görmek isteriz. Gizlenmiş ve görünür olanın bize göstermediğine ilgi var. Bu ilgi oldukça gizli bir duygu, gizli görünen ve mevcut olan arasında bir çeşit çatışma şeklinde olabilir” (Aktaran, Alpay, 2020).

Magritte gerek felsefe gerekse psikanalizim ile olan ilgisi nedeniyle resimlerinde bilinç ve bilinçdışı çatışmalarına bolca yer vermiş ve resmi izleyenleri her zaman şaşırtmaya çalışmıştır. Ayrıca semboller ve göstergeler onun resimlerinde bir anlatım dili olarak pek çok yan anlamlar ve derin anlamlar ifade etmeye devam etmektedir.

5. RESİMDEKİ GÖSTERGELER

Melon şapkalı takım elbiseli adam: Yan anlam olarak zengin, beyaz yakalı, özgüveni yüksek özel hobileri olan metroseksüel, orta yaşlarda bir erkeğe gönderme yapar. Derin anlam olarak da kapitalist ve modern kültüre gönderme yapar.

Elma ile yüzün gizlenmesi: Bir gösterge olarak yan anlamı gerçek kimliğini veya niyetini gizlemeye gönderme yapar. Derin anlam olarak mistik, sürrealist ve moderniteye gönderme yapar.

Resimdeki göz: Yan anlam olarak, nazar etme, gözleme, gizli olarak izleme gibi anlamlara gönderme yapar. Derin anlam psikanalizim, kapitalizm ve modernizme gönderme yapar.

Resimdeki ters kol: Filmde güvensizlik veya hile yapmaya gönderme yapar. Derin anlam psikoloji ve ahlakıdır.

Ayrıca resimdeki göstergeler şöyle sıralanabilir.

Eler, Göz, Melon Şapka, Düğmeler, Beyaz Gömlek, Palto, Kravat, Takım Elbise, Elma, Gökyüzü, Bulutlar, Duvar, Deniz.

Tablo 1. Göstergebilim Anlam Çözümleme Şeması (Soylu, 2021: 46).

Gösterge	Düz Anlam	Yan Anlam	Derin Anlam
Adam	Canlı, İnsan, Erkek	Eğitilmiş, Başarılı, İş adamı, Metro seksüel	Kapitalizm, Modernizm
Eller	Organ	Çalışma, Üretme, Yetenek	Kapitalizm, Modernizm
Takım elbise	Giyecek	Zengin ve üst sınıf, seçkin	Kapitalizm, Modernizm
Melon şapka	Başlık, Kostüm	Zengin ve üst sınıf, seçkin	Kapitalizm, Modernizm
Palto	Giyecek	Zenginlik, Saygınlık	Kapitalizm, Modernizm
Düğmeler	Aksesuar	Kapama, Gizleme, Düzen	Kapitalizm, Modernizm
Beyaz gömlek	Giyecek	Beyaz yakalı, yönetici, Zenginlik, Saygınlık	Kapitalizm, Modernizm
Kravat	Aksesuar, Giyecek	Zenginlik, Saygınlık, Üst sınıf, Yönetici	Kapitalizm, Modernizm
Elma	Meyve	Zenginlik, Yaşam, Yasak Elma, Tutkular, Cinsellik	İkonografi, Din, Mistisizm
Gökyüzü	Coğrafik yer	Sonsuzluk, Huzur	Coğrafya, Psikoloji
Bulutlar	Doğa Olayı	Yaşamın kaynağı su, yağmur, bereket	Coğrafya, Bilim, Kültür, Mistisizm
Deniz	Coğrafik alan	Sonsuzluk, Huzur, bereket	Coğrafya, Psikoloji
Duvar	Yapı elemanı	Set, Engel, Gizlenme	Mistisizm, Psikoloji

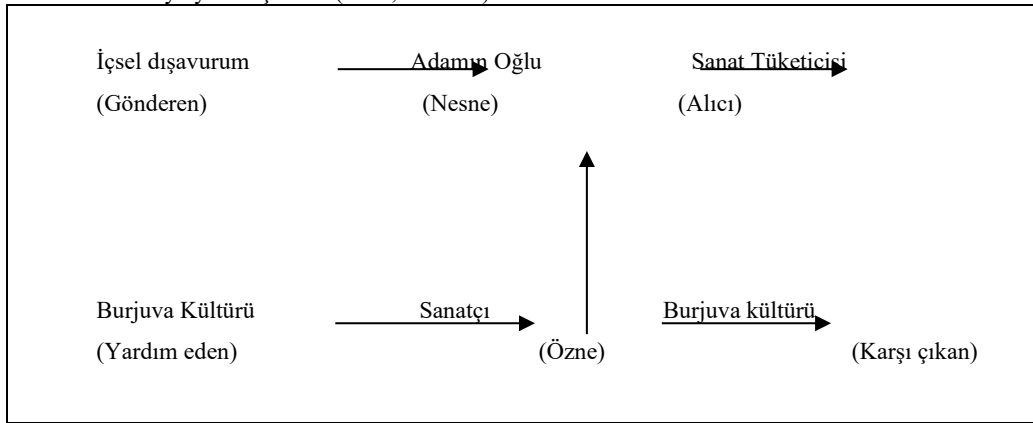
6. KARŞIT ANLAMLAR ŞEMASI

Her anlam karşıt anlamını da çağırıştırır. Bu durumda eserde görülen göstergeler görünen ve anlaşılan düz anlam ve yan anlamları yanı sıra zıt anlamlarına da gönderme yapar.

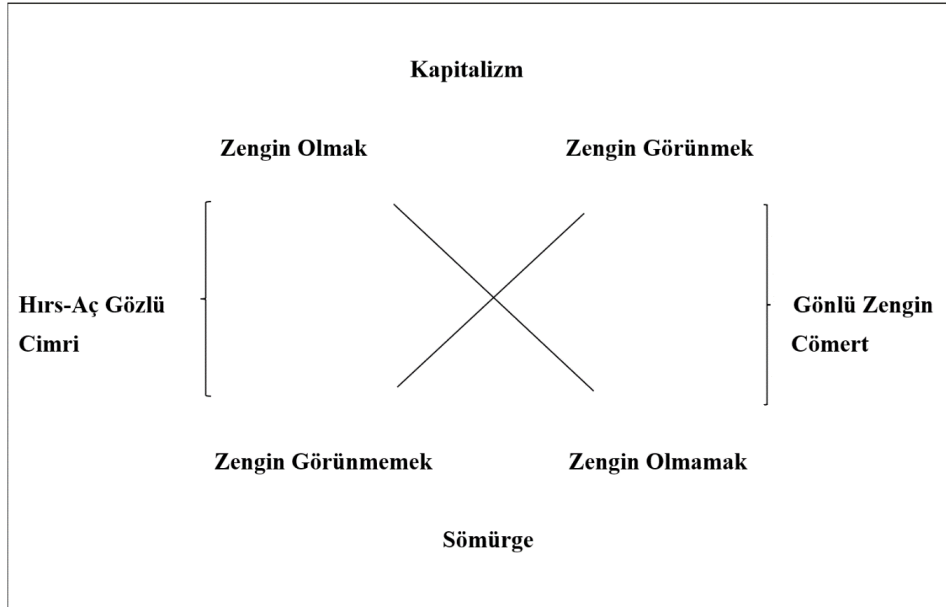
Tablo 2. Anlam Karşıtlıkları Şeması Uygulama Örneği (Batu, 2011:134).

Olumlu Anlam	Olumsuz Anlam
Gizli	Açık
Saygı	Saygısızlık
Nezakat-İncelik	Kabalık
Güven	Güvensizlik
Dürüst	Sahtekâr
Sadakat	İhanet
Burjuva	Proletarya
Zenginlik	Fakirlik
Kibir	Tevazu
Klasik	Modern
Aşk	Nefret
Ahlak	Ahlaksızlık
Yasak zevkler	Meşru zevkler
Yaşam	Ölüm

Tablo 3: Greimas'ın Eyleyenler Şeması (Rifat, 2009:74).

Tablo 4: Göstergibilimsel Dörtgen Şeması Uygulaması (Gremias, 1987:110).

7. SONUÇ

Sanat eserlerindeki göstergeleri çözümlenme yöntemi olarak göstergibilim 20. Yüzyılın başlarında gelişen bir bilim dalıdır. Kendisinden başka bir şeyi gösteren şey olarak tanımlanan gösterge belirti, belirtke, görüntüsel gösterge ve sembol gibi türlerden oluşur. Bir sanat eseri kendisi de sanatçısını ve dönemini gösteren bir sanat eser olmakla birlikte çok sayıda belirtisel, görüntüsel ve sembolik gösterge içerir. Sanat eserlerindeki göstergeler göstergibilim çözümlenme yöntemi ile anlamlandırılır, düz anlam, yan anlam ve derin anlamları analiz edilir. Ayrıca karşıt anlamlar şeması, eyleyenler şeması ve göstergibilimsel dörtgen şeması ile de çözümlenebilir.

Sürrealist bir ressam olan Rene Magritte kelimeler ve objeleri insanın aklını karıştıracak bir şekilde resimlerinde yansıtan gerçeküstü bir sanatçıdır. Adamın Oğlu adını verdiği yüzünde yeşil bir elma olan fôtr şapkalı ve takım elbiseli adam portresi insanı düşündüren bir tema taşır.

Göstergebilim çözümleme yöntemiyle ele alındığında Adamın Oğlu resmi kapitalizme, üst ve zengin burjuva sınıfına, beyaz yakalı yönetici sınıfına, yüzündeki elma ile gizemlere, içten pazarlıklara, yaşamın zevklerine, cinselliğe ve yasak tutkulara gönderme yapar.

KAYNAKÇA

1. Akerson, F. E. (2006). Göstergebilime Giriş, İstanbul: Multilingual Yayınevi.
2. Alpay, Z. (2020). Haftanın Tablosu: İnsanın Oğlu, René Magritte, [https://www.sanatlaart.com/haftanin-tablosu-
insanin-oglu-rene-magritte-1964/](https://www.sanatlaart.com/haftanin-tablosu-insanin-oglu-rene-magritte-1964/) Erişim Tarihi: 06.04.2022.
3. Batu, B. (2011). Sanat Eğitimi Alanında Yapıt İncelemelerinde Bir Yöntem Olarak Görsel Gösterge Çözümlemesi, Doktora Tezi, Ankara Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
4. Çokokumuş, H. İ. T. -. B. "Gerçeküstücülük, Rene Magritte'den Jerry Uelsmann'a" . Sanat ve Tasarım Dergisi 1 (2014): 121-140.
5. Feldman, E. B. (1992). Varieties of Visual Experience. New York: Harry N. Abrams, Inc.
6. Focualt, M. (2010). Bu Bir Pipo Değildir, Çev. Selahattin Hilav, İstanbul, Y.K.Yayınları.
7. Greimas, A.J. (1987). Qn Meaning Selected Writings in Semiotic Theory, Canada, Minneapolis: University of Minnesota Press.
8. Karakuş, G. (2022). Sanat ve Mitoloji Bağlamında Elma İmgesi. Akademik Sanat , (16) , 32-47.
9. Kayalıoğlu, S. (2021). Himmet Gümrah'ın "Soma İçin" Adlı Resminin Sanatsal Açından İncelenmesi. Sanat Dergisi, (37), 189-208.
10. Rifat, M. (2009). Göstergebilimin ABC' si, İstanbul: Say Yayınları.
11. Sladek, O. (2014). Prag Ekolünün Yapısalcı Poetikası Ve Geçirdiği Dönüşüm, Çev: Bahar Dervişcemaloğlu, İstanbul: Dergâh Yayınları.
12. Soylu, R. (2021). "Sanat Eseri Çözümlemeleriyle Göstergebilim, Ankara: Pegem Akademi.
13. Tükel, U. (1997). "Magritte Rene", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, İstanbul: Yem Yayınevi.
14. Yılmaz, U. Demir Yılmaz, E. N. & Yılmaz, M. (2021). Enstalasyon Sanatında Doğu İzleri Üzerine Göstergebilimsel Bir İnceleme: Heike Weber, Rudolf Stingel ve Martin Roth Örnekleri . Art-e Sanat Dergisi , 14 (27) , 47-71 .